

da i fins i tot en obres, en alguns trams. EB ha robat el cognom Berdeak després d'anar en dues ocasions com a coalició, però en realitat els Verds que pertanyen a European Green es presenten en solitari.

—Com EA, que ha gestionat fins ara l'àrea d'Ordenació i Territori.

—Sí, i en aquesta qüestió és com el PNB; continuem amb lleis de protecció del medi del 1998, quan a l'àmbit europeu, estatal i autonòmic s'han renovat i molt. Així aproven, ací, les declaracions d'impacte ambiental... L'esquerra no pot ser en un executiu còmplice amb aquest model, i tant EA com EB ho han fet.

—Ni que siga per la posició nítida envers el TGV, potser us arriben vots de l'esquerra *abertzale* de tota la vida...

—De l'oficial? Jo també en dic l'esquerra *abertzale* estalinista [riu].

—...Us arribaran vots seus, o us consideren massa *traïdors*?

—El vot és de les persones. Des que Aralar va eixir d'Herri Batasuna hem dit que ens interessa que tots dos projectes puguen contraposar-se, d'igual a igual, i que tothom veja el model social pel qual aposta Aralar, que pensa que poden defensar-se polítiques d'esquerra sense cap avantguarda militar que ens diga a cada moment què hem de fer. A nosaltres no ens condiciona ningú. Però tenim clar que la dissidència en aquell món sempre s'ha pagat molt cara, i que des del primer dia hem estat uns traïdors, uns voltors. Som dos moviments que ideològicament som ben a prop, però s'ha arribat al repudi total. Jo ho veig a Durango: s'estimen més ser amb el PSOE i amb el PP, aquells que els il·legalitzen, que no amb nosaltres. Ens veuen com el seu enemic.

—Un fill que se n'ha anat de casa.

—O un germà gran que, quan algú li pega, ve i ens pega a nosaltres. Ens demanen què hem fet perquè no els il·legalitzen, i tan sols els podem dir que què hi fan ells, per evitar-ho. Ens diuen que ens aprofitem de les il·legalitzacions, i resulta que som l'únic partit que no pren possessió dels regidors que ens han tocat d'acord amb el repartiment legal, que no a l'ètic. A Basauri, per exemple, aquest regidor ens aniria perfecte dins la nostra expansió a Biscaia. Més enllà d'això, què hi podem fer? Us ho he dit, la dissidència es paga, és un moviment molt hermètic, i si n'ixes, t'expulsen tan lluny com poden, com ens ha succeït.

Quan 14 per cent equival a 0

És divendres 13 de febrer, primer dia de campanya, i a Durango hi ha més propaganda electoral de D3M que de la resta de partits junts. Votar D3M és votar nul, però tot de banderoles omplen la vila. A l'anvers, una cara alegre amb la silueta d'Euskal Herria i la divisa "Euskal Herriren Irrintzia Autodeterminazioa!" ('El crit d'Euskal Herria, autodeterminació!'). Al revers, la cara muta en el rostre d'*El crit*, el famós quadre d'Edvard Munch, i el lema esdevé "Euskal Herriaren Democràcia Zero!" ('Democràcia zero a Euskal Herria!'). No ha sorprès ningú que els tribunals hagen il·legalitzat una llista on hi havia "hereus de Batasuna", també coneguts com "l'entorn d'ETA". Ningú tampoc no se sorprèn, però, que D3M siga la força més visible a la capital de Durangaldea.

De fet, els seus 24.000 habitants s'han avesat a conviure envoltats de proclames diverses. Patxi López apareix sota un "Aski Da!" ('Ja n'hi ha prou!') i amb PNB, EA i EB als peus; hi ha desenes de fotos de presos torturats a presons espanyoles, "62 durant el 2008"; un altre pòster demana llibertat per al català Amadeu Casellas, que ha fet repetides vagues de fam; hi ha crits a favor de l'"autoorganització" i la "lluïta", per tal d'aturar el TGV... I a la plaça de Santa Anna, on cada any es representa la Passió de Jesucrist, una placa recorda cinc etarres morts en època franquista.

El PNB governa ininterrompudament Durango de fa molts anys, però el panorama polític és molt més ric que no sembla. Els *jeltzales* només tenen 7 regidors, per 4 d'ANB —avui, grup mixt—, 4 del PSE-PSOE —que quedà tercer, el 2007—, 3 del PP, 2 d'Aralar i 1 d'Ezker Batua. El vot en blanc dels socialistes permet al PNB d'anar fent. A la façana de l'ajuntament penja una pancarta que diu "No a la violència contra les dones", i a un costat del consistori, enrotllades i ben relligades, hi ha les ensenyes espanyola, basca

Al centre del País Basc, Durango ha esdevingut un bon termòmetre per a saber què pensa l'anomenada esquerra 'abertzale' de l'atzucac en què és immersida. Dialoguem amb alguns simpatitzants i amb un regidor d'ANB.

El 2002, una vintena de persones s'atrinxeraren contra l'Ertzaintza a l'herriko taberna de Durango.

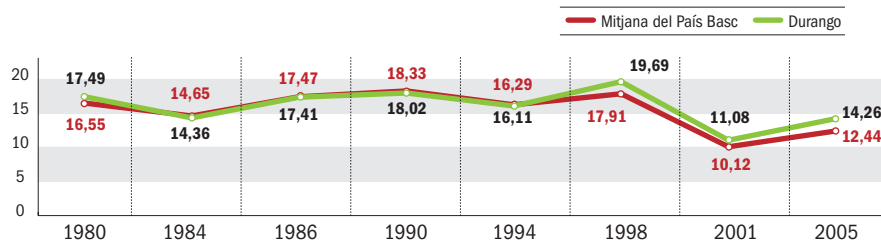

EL TEMPS

Oier Pérez Balanzategi, un dels quatre regidors d'ANB a Durango (Biscaia), assegura que "les altes esferes de l'esquerra abertzale estan disposades a reprendre les negociacions amb l'estat".

El termòmetre Durango

El percentatge de vot de l'esquerra 'abertzale' a Durango és gairebé idèntic al de la mitjana del País Basc.

i municipal. Aquest s'ha convertit, curiosament, en l'accés principal a l'edifici, a fi de poder justificar la no-presència de les banderes a la cara noble del recinte.

Els noticiaris han unit Durango a esdeveniments violents de tota mena. El 2000, ETA assassinava el regidor del PP Jesús María Pedrosa. Dos anys després, una vintena de persones van atrinxerarse a l'*herriko taberna*, situada en un cèntric caseriu, sota la sospita que volien precintarla. L'agost del 2007, ETA hi feia esclatar una bomba davant la caserna de la guàrdia civil —que ja acumulava deu atacs dels etarres—, i causà importants destrosses materials i dos ferits. Aquell any, uns desconeguts també atacaren el *batzoki* del PNB. L'abril passat, l'Ertzaintza va afanyar-se a evitar la commemoració dels trenta anys del naixement d'Herri Batasuna, i al desembre, Durango acollia una manifestació contra el

TGV quatre dies després de l'assassinat d'Inaxio Uribe, un empresari proper al PNB beneficiari del projecte. A més, cada 6 de desembre, amb motiu de la Fira del Disc i el Llibre Basc, la vila acull una marxa de l'esquerra *abertzale*.

Ttipi-Ttapa. En aquest local *chic*, dependent de Gestores Pro Amnistia i on s'exhibeixen posats afables d'empresonats oriünds del poble, es reuneixen molts dels joves de Durango que es manifesten cada 6 de desembre. Aitor, Ibai, Paul, Gorka i Iñaki, per exemple. Tots cinc parlen obertament sobre política, però posen l'accent en la "repressió" que asseguren patir. "Al ritme que van, hauran d'obrir els camps de futbol per engarjolar-nos, se'ls fan petites les presons!", diuen, alhora que es pregunten "on passa que, a les manifestacions, et llancen tot de gasos lacrimògens i pilotes

de goma sense parar, a més d'algun tret a l'aire". N'acusen tant l'Ertzaintza com la guàrdia civil: "Són ben semblants; l'única diferència és que els primers, en ocasions, et parlen en èuscar. En tot cas, quan l'Ertzaintza tinga via lliure..." De seguida parlen de Zumbeltz Larrea, un amic condemnat a 18 anys de presó per actes de *kale borroka* comesos quan en tenia 17. La cara de Larrea és una de les 19 que presideixen aquest bar.

A les manifestacions, tot sovint reben "reforços" catalans, gallecs i, fins i tot, de Tierra Comunera, partit castellà segregacionista. "Al remat, acabarem votant els gallecs!", ironitza un dels parroquians, el mateix que apunta que, "només el 2008, van detenir 200 persones de l'esquerra *abertzale*, i cal afegir-hi la il·legalització d'Askatasuna, que molts no esperàvem, perquè aquests no són tant dins del sarau, no parlen gaire de política".

Què farà l'electorat tradicional de Batasuna, doncs? "Molts vells votaran el PNB perquè no entre el PSOE, votaran *els d'ací*, si és que el PNB encara pot ser considerat *el d'ací*..." Un altre opina que "potser no passarà això enguany, hi ha molt d'empipament amb el tren, una qüestió decidida entre tres o quatre polítics... Ací ja han començat les obres i només ha arribat un paper molt tècnic a l'Ajuntament". Una tercera veu troba que "si guanya, Patxi no serà pitjor que Ibarretxe. Hi hauria ben pocs canvis; si de cas retrocediríem en la llengua. El PNB fa veure que és allò que no és, mentre el PSOE no enganya ningú, és espanyolista i punt".

Als contertulians improvisats no els fa por ni un possible executiu PSOE-PP: "Mireu, pitjor ja és impossible! Tenim 766 persones a la presó, et tanquen per qualsevol cosa, la gent té por de participar en la política, no ens queda ni la presumpció d'innocència! Què més ens poden fer? Potser canviar el nom de places dedicades a *gudaris*. En aquesta comarca, només el 2008, hi ha hagut 700 controls policials: a l'haixix ja ni hi donen importància, el llancen i prou. Et retenen dues hores, no pots protestar, t'escorcollen el cotxe sense que pugues mirar què hi fan, amenacen la teua família... Jo he fet tard a més d'un examen, per culpa seua!"

D'Eusko Alkartasuna, la sensació és que, "com el PNB, s'ha estimat més

Tipi-Ttapa, local de Gestores Pro Amnistia, és un dels pols de reunió de l'esquerra abertzale a la vila. Els lluminosos diuen "amnistia" i "askatasuna".

d'estar callat, ha donat suport a l'estratègia repressora, i ara sembla dels nostres i tot! Encara enganyaran algú... Com amb allò de la consulta, que volien fer veure que són el que no són". Pel que fa a Aralar, neguen que siga "la pitjor opció", ja que "els seus orígens són els nostres".

Enfurismats pel TGV, els interlocutors no volen "ni Y, ni U, ni IU", i acusen "Europa, més que no l'estat espanyol", d'impulsar la infraestructura viària. Un d'ells pensa que "l'autèntic interessat és el PNB", i tots cinc aposten per "aprofitar les vies velles i reestructurar tot el transport públic sense ferir més el medi".

Per acabar, volen deixar clar que "avui hi ha més presos bascos que quan manava Franco" i que "aleshores t'apallissaven i et deixaven lliure, però ara t'apallissen i t'engarjolen". "Qui entra en aquest moviment sap que tard o d'hora acabarà enreixat. Vivim una dictadura pura i dura, però camuflada; no tenim ni temps de conèixer els nostres candidats; fins i tot empresonaren l'alcalde d'Arrasate [Ino Galparsoro], que hi tenia majoria. Ja no podem aspirar a un Arnaldo Otegi o un Joseba Permach."

Portaveu del grup mixt. Això és avui Oier Pérez Balanzategi, cap de llista d'Acció Nacionalista Basca (ANB) el 2007. La històrica formació va aconseguir quatre actes de regidor a Durango -337 entre tot el País Basc i Navarra-, però el grup va ser dissolt després del cas Galparsoro i tots quatre integren el grup mixt, amb les consegüents limitacions a l'hora de presentar iniciatives. Oier Pérez també és responsable comarcal de

la secció del metall del sindicat LAB, i parla en primera persona del plural de les arrels d'ANB, "el primer partit de l'esquerra abertzale, el primer que digué que tots som bascos, independentment del nom i del cognom; els primers que organitzàrem un partit de futbol de la selecció basca, integrada per membres del batalló d'ANB durant la guerra civil, dels pocs batallons que mai no van rendir-se als franquistes; vam arribar a tenir ministres al govern republicà de Juan Negrín!"

Oier Pérez s'afanya a esmentar presos del poble presumptament torturats per la policia -Gorka Palacios i Gorka Lupiáñez, per exemple-, recomana visitar a internet el tracte rebut per Unai Romano, i de colp s'atura davant l'enorme pòrtic de Santa Maria, al bell mig de Durango, per a informar que aquell fou el primer indret civil bombardejat durant la guerra, en ple dia de mercat i de missa gran. Tot seguit lamenta "la decisió de Madrid d'il·legalitzar-nos, sobretot perquè continuen qüestionant la nostra capacitat de refernos, no s'adonen que sempre hi serem: sabem on volem dur aquest país, tant per als qui se senten bascos com espanyols. El nostre projecte és l'únic que hi ha a la taula, i estem disposats a parlar amb tothom". Aquest regidor evoca l'esperit d'Anoeta, "un full de ruta que ningú no ha estat capaç de contraposar i que va anar-se'n en orri per culpa dels interessos electorals del PSOE i la seua por al PP. Fernando Barrena ja va dir que el govern s'havia negat a la fi d'ETA; fou Rubalcaba qui posà una xifra sobre la taula, la del nombre de presos que hi hauria si es trencava l'alto-el-foc". Pérez Balanzate-

gi va creure "que tot açò s'acabava, vam estar-hi molt a prop, però hi va faltar valor; una llàstima, de debò".

Sobre l'actitud d'ETA durant el procés de pacificació, el regidor afirma que "no seré jo qui justifique segons quines accions seues, però val a dir que l'estat no va deixar de detenir, espia, segrestar, torturar... Amnistia Internacional i l'ONU han dit que ací es tortura, però això no ho diu cap noticiari espanyol: parlen molt de Guantánamo, però no d'això que passa ací". Oier Pérez apunta que ara, "per a Garzón, tots els d'ANB som ETA; vol extirpar una part de la societat basca i no s'adona que tenim un compromís polític amb ella i la nostra consciència. Només volem que decideasca el poble; i dic més: si s'uniren la CAB i Navarra, ací governaria el PSOE".

Si López és escollit *lehendakari*, "ho acceptaré de totes passades; és el que demanem: que decideasca la societat. El problema és que aquesta no pot votar totes les sensibilitats existents, i si et queixes, et cauen trenta anys". Fet i fet, Pérez Balanzategi vol que l'1M "ningú no vote en contra de, com allò de 'que vénen els rojos?... Si tens uns ideals, sigues fidel."

Sobre la possibilitat de reprendre les negociacions amb l'estat, el regidor de Durango diu que "les altes esferes de l'esquerra abertzale hi estan disposades, però no hi veig voluntat real al PSOE; s'han oblidat de què significa ser socialista i fan servir els jutges a favor dels seus interessos. La majoria dels meus coneguts que podrien fer política són a la presó".